משניות מבוארות

מסכת כלאים פרק ה

ט"ו תשרי

ט) הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מרחק שש עשרה אמה מרחק בין שורה לשורה, **מתר להביא זרע לשם**, ואין צריך להרחיק אלא ששה טפחים כנגד יחידית. **אמר רבי יהודה לסיני לתנא קמא, מעשה בצלמון שם מקום, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון, חולקין על מה שאמרו, ואומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות** מרחק בין שורה לשורה, **מכיון שהתחלה** כך נטוע **מתר להביא זרע** ביניהן, **ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב** שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה **וחרב, אבל בנוטע לכתחלה** במרחק **פחות** א' אמות **מתר.**

פרק ה א) כרם שחרב שנעקרו ממנו **גפנים** במקומות שונים, **אם יש לו לקקט** מהנשארים **עשר גפנים לבית סאה,** שהוא חמשים אמה על חמשים אמה, **ונטועות כל חמש מהן הלקטן שתים** כנגד שתים ואחת יוצא זנב, ואין בין חמש גפנים לחמש גפנים יותר מט"ו אמה **אלו בבי שמעון דלקמן** במשנה ב' **לא פחות מד' אמות** מרחק **הרי זה נקרא כרם דל,** ודינו כרם שצריך הרחקה ד' אמות, **כרם שהוא נטוע ערבוביא** שאין הגפנים נטועים כשורה, **אם יש לו לכון שתים נגד שלש** בגזעו אפילו הוסף דחיינו הענבים אינם מכונים, **הרי זה כרם,** ואם לא, שאין הגזע מכון, **ואפילו הוסף** מכון, **אינו כרם,** ואינו צריך להרחיק רק כנגד יחידי ד' **טפחים, רבי מאיר אומר, הואיל והוא נראה כתבנית הכרמים** שהן נטועים שורות שורות **ואפילו** לא מכוונות, **הרי זה כרם,** ובעי הרחקה ט"ז אמות: **ב) כרם שהוא נטוע על פחות פחות מארבע אמות,** שאין בין שורה לשורה ד' אמות שייכל הבקר לעבר בכלי, **רבי שמעון אומר, אינו כרם,** משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, **חכמים אומרים,** הרי זה כרם, **וזורע** את השורות **האמצעיות כאלו אינן,** מפני ששורות האמצעיות זרעו לעצים.

ג) חריץ שהוא עובר בכרם והוא **עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים, רבי אליעזר בן יעקב אומר,** אם היה החריץ מפלש מראש הכרם **ועד סופו הרי זה נראה כבין שני כרמים, וזורעים בתוכו** מינים אחרים, **ואם לאו** שאינו מפלש מעבר לעבר, אז שחסר עמקו או רחבו משעורו, **הרי הוא כגת** דפליגי בו לקמן, **ורבי אליעזר בן יעקב** סבר כרבנן דאסור לזרע, **והגת** מקום דריסת הענבים **שבכרם** אם היא **עמקה עשרה טפחים ורחבה ארבעה טפחים רבי אליעזר אומר,** אם הכרם מקיפה

ט הנוטע את כרמו על שש עשרה (אמה) שש עשרה אמה, מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר, אחרת היה הוסף את השער למקום אחר וזורע את הגור, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. **פרק ה א** כרם שחרב, אם יש לו לקקט עשר גפנים לבית סאה, ונטועות כל חמש מהן הלקטן שתים, ג חריץ שהוא עובר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה נראה כבין שני כרמים וזורעים בתוכו. ואם לאו, הרי הוא כגת. והגת שבכרם, עמקה עשרה ורחבה ארבעה, רבי אליעזר אומר, זורעים בתוכה, וחכמים אוסרים. שומרה שבכרם בגובה עשרה ורחבה ארבעה, זורעין בתוכה. ואם היה שער זה נראה כבין שני כרמים זורעים בתוכו. ד בגפן שהיא נטועה בגת אז בגפן, ונותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער שתי שורות לצד אחד וזורע את הגיר, אחרת היה הוסף את השער למקום אחר וזורע את הגור, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. **פרק ה א** כרם שחרב, אם יש לו לקקט עשר גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ואם לאו, אינו כרם. רבי מאיר אומר, הואיל והוא נראה כתבנית הכרמים, הרי זה כרם. ב כרם שהוא נטוע ערבוביא, אם היה שער עקר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה כרם. ואם לאו, אינו כרם. ג חריץ שהוא עובר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו הרי זה כרם, ואם לאו, שאין הגזע מכון, אינו כרם. ד בגפן שהיא נטועה בגת אז בגפן, ונותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון, חולקין על מה שאמרו, ואומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ב) כרם שהוא נטוע ערבוביא, אם היה שער עקר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה כרם. ואם לאו, אינו כרם. ג חריץ שהוא עובר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו הרי זה כרם, ואם לאו, שאין הגזע מכון, אינו כרם. ד בגפן שהיא נטועה בגת אז בגפן, ונותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ג) חריץ שהוא עובר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה טפחים, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה נראה כבין שני כרמים וזורעים בתוכו. ואם לאו, אינו כרם. ד בגפן שהיא נטועה בגת אז בגפן, ונותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ד) בגפן שהיא נטועה בגת אז בגפן, ונותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ה) הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט"ו תשרי

מקיימין באותו מקום, אבל במקום שלא נהגו לקיימו מתר אפילו לכתחלה, **האירוס, והקפסום, ושושנת המלך,** וכל מיני זרעים, כגון קטניות אינם כלאים **בכרם,** דדזקא תבואה וירקות אסרה תורה, ומדרבנן אסור, **הקנבוס,** רבי אומר, אינו כלאים בכרם. **וחכמים אומרים, כלאים בכרם.** **והקונדס,** והוא דדרד האמור בתורה (בראשית ג' י"ח) הרי **כלאים בכרם:**

פרק ו א) איזהו ערים, כגון מנדלה ומשוחך על גבי גדר או כותל או חריץ בערימת תיבוק, ובאיזה אפן דינו כרם שצריך להרחיק ד' אמות, **הנוטע שורה של חמש גפנים בצד הגדר שהוא גבוה עשרה טפחים, או בצד חריץ שהוא עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים,** והענבים מנדלים על הגדר או על החריץ דינם כרם ולא בשורה, **ונותנין לו עבודתו ארבע אמות** כדין **כרם, בית שמאי אומרים מנדרין הגפנים לשדה, ובית הלל מחמירים ואומרים שמנדרים** מן הגדר **לשדה,** שהגדר שהגפן עליו מחשב כגפן עצמו (כ"מ), **אמר רבי יוחנן בן נורי, טועים בית האומרים שבית הלל** סבירא להו כן שדין ערים משנה מכרם, ומקרוב משורה אחת כמכרם, **אלא** כך אמרו בית הלל **אם יש שם ארבע אמות מעקר גפנים ולגדר שהן מנדלין עליו נותנין לו את עבודתו** ו' טפחים מעקר הגפן **וזורע את המותר** עד הגדר, ובאין דא' אמות אינו לזרע עד הגדר, **והבאין כגת ונכנס** לעיל ס"מ ד' כר' יוסי, **מקאן מדבר** המנעם מקומם גפן, **ובמה היא עבודת הגפן** היחידית **ששה טפחים לכל רוח, רבי עקיבא אומר שלשה טפחים** לכל רוח: **ב) ערים שהוא יוצא מן המדרגה,** רבי אליעזר אומר, אם עומד בארץ, ומכרח לעלות על המדרגה, או בסלם, **אינו אוסר** לזרע **אלא בגבנד** תחת הערים לכמה, ואפילו בתוך ד' אמות שיש עקר הכרם אינו אוסר, כיון שעומד על המדרגה, **רבי אליעזר אומר, אף הנוטע שורה אחת בארץ** ושורה **אחת במדרגה** בלא ערים, **אם גבוה** המדרגה מן הארץ **עשרה טפחים, ואין** ביניה כרכים, **ואם לאו** שאינה גבוהה עשרה טפחים, **הרי זו שבארץ מצטרפת עמה** עם השורה שבמדרגה, ודינה כרם אם הם שתי השורות שבכל אחד שנים כנגד שנים, **ואחת יוצא זנב,** וצריך להרחיק ד' אמות: **ג) המדלה את הגפן על מקצת אפיפירות** ענבים אז קנים גרוגים שתי וערב, **לא יביא זרע אל תחת המותר** של הקנים, אף ששם לא מודלה הגפן, **אבל אם הביא לא קדש** לא אסר את

ט ו הנוטע את כרמו על שש עשרה (אמה) שש עשרה אמה, מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער שתי שורות לצד אחד וזורע את הגיר, והבשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר וזורע את הגור, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. **פרק ה א** כרם שחרב, אם יש לו לקקט עשר גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ואם לאו, אינו כרם. רבי מאיר אומר, הואיל והוא נראה כתבנית הכרמים, הרי זה כרם. ב כרם שהוא נטוע ערבוביא, אם היה שער עקר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו, הרי זה כרם. ואם לאו, אינו כרם. ג חריץ שהוא עובר בכרם עמק עשרה ורחב ארבעה, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו הרי זה כרם, ואם לאו, שאין הגזע מכון, אינו כרם. ד בגפן שהיא נטועה בגת אז בגפן, ונותנין לה עבודתה, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

ט ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר, אחרת היה הוסף את השער למקום אחר וזורע את הגור, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

מסכת כלאים פרק ו

מקיימין, האירוס, והקפסום, ושושנת המלך, וכל מיני זרעים, אינן כלאים בכרם. הקנבוס, רבי טרפון אומר, אינו כלאים. **וחכמים אומרים, כלאים.** הקונדס, רבי אומר, אינו כלאים בכרם. **וחכמים אומרים, כלאים.**

פרק ו א איזהו ערים. הנוטע שורה של חמש גפנים בצד הגדר שהוא גבה עשרה טפחים, או בצד חריץ שהוא עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה, נותנין לו עבודתו ארבע אמות. בית שמאי אומרים, מנודרין ארבע אמות שבגפנים לשדה. ובית הלל אומרים, מן הגדר לשדה. אמר רבי יוחנן בן נורי, טועים כל האומרים כן, אלא שם יש שם ארבע אמות מעקר גפנים ולגדר, נותנין לו את עבודתו, וזורע את המותר. וכמה היא עבודת הגפן, ששה טפחים לכל רוח. רבי עקיבא אומר, שלשה. ב הנוטע שורה יוצא מן המדרגה, רבי אליעזר אומר, אם עומד בארץ ומכרח לעלות על המדרגה, או בסלם, אינו אוסר לזרוע תחת הערים לכמה, ואפילו בתוך ד' אמות שיש עקר הכרם אינו אוסר, כיון שעומד על המדרגה. רבי אליעזר אומר, אף הנוטע שורה אחת בארץ ושורה אחת במדרגה בלא ערים, אם גבוה המדרגה מן הארץ עשרה טפחים, ואם לאו שאינה גבוהה עשרה טפחים, הרי זו שבארץ מצטרפת עמה בית שמאי אומרים, מנודרין שבגפנים לשדה. ובית הלל אומרים, מן הגדר לשדה. אמר רבי יוחנן בן נורי, טועים כל האומרים כן, אלא שם יש שם ארבע אמות מעקר גפנים ולגדר, נותנין לו את עבודתו, וזורע את המותר. רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות, לא יביא זרע לשם. וחבית שבכרם, זורעין בתוכו. ה הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ו הרואה יבלת בגפן, אם היא מקיפה ד' טפחים, רבי שמעון אומר, אינו כרם, משום שאינו יכול לחרש בשורים, הרחק הזרע בכרמו, חכמים אומרים, הרי זה כרם, ואם לאו, הרי הוא כגת. ז הרואה כרם שנעקר ממנו גפנים לבית סאה, הרי זה כרם, ובעי הרחקה ד' אמות. ח הנוטע ירק בכרם, הרי זה מקדש ארבעים ומחמש גפנים. אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע אמות. היו נטועות על שש שש, אז על שבע שבע, הרי זה מקדש. ט הנוטע את כרמו על שש עשרה אמה מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה לסיני, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הוסף שער עבדי האילן של שתי שורות לצד אחד, וזורע את הגיר שבאמצע, ובשנה אחרת היה הוסף את השער למקום אחר שהיה זרוע בשנה קודמת, וזורע את הגור, שעה שהיה ריק בשנה העברה, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מתר. מתר להביא זרע ביניהן, ולא בעי שש עשרה, רק בכרם חרב שהיה נטוע מתחלה פחות משמונה וחרב, אבל בנוטע לכתחלה במרחק ד' אמות מתר.

אמות לא יביא זרע לשם אבל אם בשאר **שמונה אמות ועוד טפח נותנין** לו **כדי עבודתו** לדבריה קמא בתשניה א' **דתחשיב** כנגד מרחיק רק ו' טפחים, **אבל אם בתוך** הטפח שיתר על שמונה, **ולרבי יוחנן** בן נורי דתחשיב כנגד יחידי מרחיק רק ו' טפחים, **ורק לענין לכתחלה** דבדיעבד אם הרחיק ו' טפחים אינו אוסר כס"ז מ"ב, **וגם שאין צריך להרחיק** ט"ז לקרחת הכרם: **ז) ערים שהוא יוצא מן המדרגה** ואינו ממלא את כל המדרגה, **רק מתוך הקרן** התחתלולו דהיינו ג' מצד אחד של המדרגה **ובלה** שתי גפנים בסוסו ובאמצע ריק בלא מכל צדדים דנראה ככלאים, **שומרה שבכרם** תל שעומד עליה שומר הכרם והיא **גבוהה עשרה ורחבה ארבעה זורעין בתוכה** על גבי הגזע, **אלא** דלדבון דהרי אויר הכרם אינו מקיפה, **ואם היה שער** עגני הגפנים **כותש** מערבת למעלה על גבי **הגל אסור** לזרע שם, דמחזי כלכאים: **ח) גפן שהיא נטועה בגת שבתוך הכרם,** או **בגקע** הגפן, **ונתנין לה עבודתה** כנגפן יחידית ו' טפחים, **ומנדלין** את שהן **המותר שבגת, רבי יוסי אומר, אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם** (כפ"ד מ"א עי' תו"ס), **והבית שבכרם** שמוקף מחצאות מארבע רוחות, **זורעין בתוכו** בבית ואפילו מוקף מקצת צד כרמים, מפני שהמחיצות מפסיקות: **ט) הנוטע ירק בכרם, או מקצים שהוא מרוחה אוסר ארבעים וחמש גפנים,** דמה שאמרנו שאוסר שתי שורות היינו מן הצד, אבל באמצע אוסר ל"ב אמות בעגול מתחבר, נמצא בשיש ט' שורות ובין כל אחת ד' אמות אוסר ז' שורות עד ז' שורות, חוץ מפסות אחד בכל פנה (ציור א), **אימתי, בזמן שהיו נטועות על ארבע ארבע, או על שש חמש** אם המרחק ביניהם חמש אמות, **אבל היו נטועות על שש שש** (ציור ג), **או על שבע שבע, הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח עגלות ולא מרבעות: י) הרואה ירק גדל בכרם** שבתוך הגדר **ובין** הגדר לגפן לשמקומן מרצון, מדכתיב (ויקרא י"ט פ"ט) **"לא תזרע" זריעה** דניכה ליה (תוס') **ואמר כשאגיע לו אלקטנו, מתר,** אפילו כשהוסיף חלק אחד מתמאתים, כיון שעסוק במלאכתו שהרי לא נתעצל ללקטו, ואם עמד ליד הגדר **ואמר כשאחזור אלקטנו, אם הוסיף במאתים** דהיינו אחד מתמאתים אחר שראה אותו כיון שנתעצל ולא נעקו **אסור** הגדר, ומשקערין אותו בעשבים יבשותו, למשל אם הגדר מתיבש במאתים שעות, אגו רואין שבשעה אחת הוא מוסיף אחד מתמאתים: **יא) הנוטע בכרם ונמלו ממנו זרעים, או שיצאו הזרעים שם הזבלים** שהוציא לזבל הכרם, **או עם** אמת המים כשפתח המים להשקות בשדה **וסיערתו הרוח** שהעביר הרוח הזרע בכרמו, **אם לאחריו** לא נזרע **מתרים מתר** דקל שלא בכונה נזרעו לא אסרה תורה, **אבל סיערתו הרוח לפניו,** ובראה את הזרעים ולא קלקן הוי מרצון ואסור, גר' הרע"ב לפניו אסור כיצד עשאה (מלא"ש) ומה שעשה, **רבי עקיבא אומר** בה' שלשה **יחרש** לתפך הזרעים ושוב לא יצמחו, **ואם אביב** תבואה שצמחה שלא הביאה שליש, **יעפץ** החטין מן השבולות **ונקשין** מתרין, **ואם הביאה** כבר **דגן** תבואה בגמירה, **תדלק** ישרף, והכל אסור בא השבלין בין אבילה לבין הבנאה: **יב) המפקים קוצים בכרם,** מקום לא בעבר שיש להם גמלים ובשבילן **מקיימין** את הקוצים, **רבי אליעזר אומר, קדש** אוסר הכרם, מכיון שיש מקום שמקיימין אוסר בכל מקום, **וחכמים אומרים, לא קדש אלא דבר שכמוהו**

אמות לא יביא זרע לשם אבל אם בשאר **שמונה אמות ועוד טפח נותנין** לו **כדי עבודתו** לדבריה קמא בתשניה א' **דתחשיב** כנגד מרחיק רק ו' טפחים, **אבל אם בתוך** הטפח שיתר על שמונה, **ולרבי יוחנן** בן נורי דתחשיב כנגד יחידי מרחיק רק ו' טפחים, **ורק לענין לכתחלה** דבדיעבד אם הרחיק ו' טפחים אינו אוסר כס"ז מ"ב, **וגם שאין צריך להרחיק** ט"ז לקרחת הכרם: **ז) ערים שהוא יוצא מן המדרגה** ואינו ממלא את כל המדרגה, **רק מתוך הקרן** התחתלולו דהיינו ג' מצד אחד של המדרגה **ובלה** שתי גפנים בסוסו ובאמצע ריק בלא מקיימין, **האירוס, והקפסום, ושושנת המלך,** וכל מיני זרעים, אינן כלאים בכרם. הקנבוס, רבי טרפון אומר, אינו כלאים. **וחכמים אומרים, כלאים.** הקונדס, רבי אומר, אינו כלאים בכרם. **וחכמים אומרים, כלאים.**

פרק ו א איזהו ערים. הנוטע שורה של חמש גפנים בצד הגדר שהוא גבה עשרה טפחים, או בצד חריץ שהוא עמק עשרה טפחים ורחב ארבעה, נותנין לו עבודתו ארבע אמות. בית שמאי אומרים, מנודרין ארבע אמות שבגפנים לשדה. ובית הלל אומרים, מן הגדר לשדה. אמר רבי יוחנן בן נורי, טועים כל האומרים כן, אלא שם יש שם ארבע אמות מעקר גפנים ולגדר, נותנין לו את עבודתו, וזורע את המותר. וכמה היא עבודת הגפן, ששה טפחים לכל רוח. רבי עקיבא אומר, שלשה. ב הנוטע שורה יוצא מן המדרגה, רבי אליעזר אומר, אם עומד בארץ ומכרח לעלות על המדרגה, או בסלם, אינו אוסר לזרע תחת הערים לכמה, ואפילו בתוך ד' אמות שיש עקר הכרם אינו אוסר, כיון שעומד על המדרגה. רבי אליעזר אומר, אף הנוטע שורה אחת בארץ ושורה אחת במדרגה בלא ערים, אם גבוה המדרגה מן הארץ עשרה טפחים, ואם לאו שאינה גבוהה עשרה טפחים, הרי זו שבארץ מצטרפת עמה, ואם לאו שאינה גבוהה עשרה טפחים, הרי זו שבארץ מצטרפת עמה בית שמאי אומרים, מנודרין שבגפנים לשדה. ובית הלל אומרים, מן הגדר לשדה. אמר רבי י